

บทคัดย่อ

ข้อจำกัดว่าด้วยการตีความ ข้อจำกัดโดยสภาองเกรส และข้อจำกัดว่าด้วยความชอบในการพิจารณาคดีโดยศาลนั้นเป็นหลักการที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายรัฐธรรมนูญประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งหลักดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้ร่างรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับหลักการแบ่งแยกอำนาจค่อนข้างมากไม่เว้นแต่องค์กรตุลาการ กล่าวคือ แม้จะมีการกล่าวไว้ว่าอำนาจของศาลถือได้ว่าเป็นอำนาจที่อ่อนแอและเป็นอันตรายน้อยที่สุดหากเปรียบเทียบกับอำนาจของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติก็ตาม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเราสามารถมอบอำนาจให้กับศาลอย่างมากมายได้ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการป้องกันมิให้องค์กรตุลาการมีอำนาจล้นพ้นจนกระทั่งนำไปสู่ภาวะของการเป็นทรราชย์ที่มีอำนาจเหนือกว่า 2 องค์การดังกล่าวอันเป็นการขัดต่อหลักดุลยภาพแห่งอำนาจ

ABSTRACT

Three principal limits: interpretative limits, congressional limits, and justiciability limits are ideas developed from American Constitutional Law to impose the restrictions upon the federal judicial power. These limits by Founding Fathers' view are to keep balance of power. In other words, albeit the least dangerous to the rights of the people guaranteed by the Constitution, the judicial authority should be constrained to prevent the federal court from being tyrannical. This reflects their concerns about the separation of powers in the politics.

หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ว่าด้วยการจำกัดอำนาจของศาล ระดับสหพันธรัฐ*

ดร.พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย**

หากจะกล่าวว่างค์กรตุลาการนั้นเป็น 1 ใน 3 องค์กรหลักที่ใช้อำนาจอธิปไตยซึ่งมีความ
อันตรายน้อยที่สุดต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนก็คงจะไม่ผิดนัก¹ กล่าวคือ ในขณะที่องค์กร
นิติบัญญัติ (Legislative Branch) สามารถที่จะออกกฎหมายใดๆ มาวางกฎเกณฑ์และควบคุมการ
ดำเนินชีวิตของประชาชนทั่วไปได้ ส่วนองค์กรบริหาร (Executive Branch) ก็มีอำนาจหน้าที่ในการ
บังคับใช้กฎหมายที่องค์กรนิติบัญญัติตราขึ้นกับประชาชนอันทำให้กฎหมายดังกล่าวมีลักษณะเป็น
รูปธรรมขึ้นมา แต่สำหรับองค์กรตุลาการ (Judicial Branch) ไม่มีทั้งอำนาจในการออกกฎหมาย
หรือบังคับใช้กฎหมายรวมตลอดถึงอำนาจทางการเมืองอื่นๆ จะมีก็แต่เพียงอำนาจในการวินิจฉัย

* เหตุผลที่บทความนี้เน้นการกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของศาลในระดับสหพันธรัฐ (Federal Court) โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลสูงสุด (Supreme Court) เนื่องจากว่าในรัฐธรรมนูญแห่งประเทศ
สหรัฐอเมริกามาตรา 3 ข้อ 1 ได้บัญญัติให้ “อำนาจทางตุลาการ” หรือ “Judicial Power” เป็นของศาล
สูงสุด จึงเป็นที่มาของการตีความ คำว่า “อำนาจทางตุลาการ” ดังกล่าวนี้อาจครอบคลุมไปถึงอะไรบ้าง

** นบ. นม. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, M.L.I., S.J.D. University of Wisconsin-Madison Law
School, อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

¹ Alexander Hamilton เคยกล่าวไว้ว่าการที่องค์กรตุลาการจะเป็นองค์กรที่เป็นอันตรายต่อ
สิทธิและเสรีภาพของประชาชนน้อยที่สุดได้นั้นต้องอยู่บนเงื่อนไขที่ว่า องค์กรตุลาการต้องมีความ
เป็นอิสระอย่างแท้จริง ดู James Madison, Alexander Hamilton and John Jay. the Federalist Papers:
LXXVIII. (1987).

อรรถคดีเท่านั้นอันถือได้ว่าเป็นอำนาจที่อ่อนแอที่สุดหากเปรียบเทียบกับอำนาจของทั้ง 2 องค์การดังกล่าวมาแล้วในข้างต้น²

อย่างไรก็ตาม แม้ว่า “อำนาจของศาล” (Judicial Power) จะดูราวกับว่ามีไม่มากและไม่เป็นอันตรายกับประชาชน แต่เมื่อครั้งที่ศาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลสูงสุดในระดับสหพันธรัฐ (Supreme Court) ได้รับการยอมรับนับถือทั้งโดยปริยายและโดยหลักการทางกฎหมายว่า “อำนาจในการเข้าตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” หรือ “Judicial Review” ในกรณีกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติทั้งในระดับสหพันธรัฐ ระดับมลรัฐ หรือระดับท้องถิ่น และการกระทำต่างๆ ของฝ่ายบริหาร³ กลับส่งผลให้นักการเมืองที่ดี หรือแม้แต่ นักวิชาการที่ดี เริ่มตระหนักและตั้งคำถามกับอำนาจดังกล่าวขององค์กรตุลาการว่าเหมาะสมหรือไม่ ควรจะมีการควบคุมตรวจสอบอย่างไรและมากน้อยเพียงใด หรือแม้กระทั่งอันที่จริงแล้วอำนาจของศาลประเภทนี้มีอยู่จริงหรือไม่⁴

ประเด็นที่เป็นข้อถกเถียงกันในเรื่องของอำนาจของศาลสูงสุดในการเข้าตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (Constitutionality) ในกฎหมายต่างๆ นั้นคือ สำนักคิดฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่า ตัวผู้พิพากษาเองหาได้เข้ามาดำรงตำแหน่งด้วยวิถีทางตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงไม่ กล่าวคือ ผู้พิพากษาไม่ได้มาดำรงตำแหน่งด้วยวิธีการการเลือกตั้ง หากแต่มาด้วยระบบเสนอชื่อและแต่งตั้ง ฉะนั้น จึงเป็นการมิบังควรนักหากจะให้บุคคลที่มีได้รับมอบอำนาจอธิปไตยจากประชาชนมาทำให้กฎหมายต่างๆ ที่ตราขึ้นโดยรัฐสภาอันประกอบไปด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนโดยแท้ต้องเป็นอันตกเป็นโมฆะไป ซึ่งกรณีจะเป็นการขัดต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั่นเอง⁵

² Ibid.

³ Erwin Chemerinsky, Constitutional Law 1 (United State :Aspen Publishers, 2005).

⁴ หากพิจารณาจากมาตรา 3 ในรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาจะพบว่า รัฐธรรมนูญไม่ได้กล่าวไว้เลยว่าศาลสูงสุดและศาลในระดับสหพันธรัฐนั้นมีอำนาจในการเข้าตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญกับกฎหมายต่างๆ แต่อำนาจดังกล่าวได้รับการยอมรับนับถือเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1803 เมื่อศาลสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยในคดี Marbury v. Madison ว่าอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญถือเป็นอำนาจขององค์กรตุลาการที่อยู่บนหลักการพื้นฐานว่าด้วย “ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ” ที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญเองรวมตลอดถึงบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องเขตอำนาจของศาลเองอีกด้วย ดู มานิตย์ จุมปา และ พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย, รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา คำอธิบายเรียงมาตราพร้อมคำพิพากษาศาลฎีกา, กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2552, น. 104-107

⁵ Jerome A. Baron, C. Thomas Dienes, Wayne McCormack, and Martin H. Redish, Constitutional Law: Principles and Policy 11 (United State : Michie Law Publishers, 1996).

นอกจากแนวคิดว่าการจัดอรรถระบอบประชาธิปไตยข้างต้นแล้ว ยังมีการอ้างถึงเจตนารมณ์ นับตั้งแต่ที่ได้มีการร่างรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาว่า คนอเมริกันเองเคยตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศ อังกฤษมาก่อนจึงปฏิเสธไม่ได้ที่จะพิจารณา หรือ ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากระบบศาลของประเทศ อังกฤษบ้าง โดยนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1787 จนกระทั่งปัจจุบัน ไม่ปรากฏว่าศาลอังกฤษนั้นมีอำนาจในการสั่งให้ กฎหมายใดๆ ที่ออกโดยรัฐสภาตกเป็นโมฆะ⁶ แนวคิดนี้ก็ได้รับการยอมรับจากผู้ร่างรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกาด้วย โดยในปี ค.ศ. 1787 อันเป็นปีที่มีการประชุมเพื่อร่างรัฐธรรมนูญ (Constitutional Convention) ตัวผู้เข้าร่วมร่างรัฐธรรมนูญเองก็ไม่เคยที่จะมีการหยิบยกประเด็นที่ว่าศาลระดับสหพันธรัฐมี อำนาจในการตรวจสอบตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ขึ้นมากลางกึ่งกันแม้แต่อย่างใด⁷ อันเป็น การแสดงให้เห็นโดยปริยายว่าผู้ร่างเองก็ได้มีเจตนาที่จะมอบอำนาจข้างต้นให้กับองค์กรตุลาการ⁸

⁶ Erwin Chemerinsky, op.cit.

⁷ ด้วยความเคารพต่อผู้เสนอแนวคิดดังกล่าว ผู้เขียนไม่เห็นด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าประเทศ อังกฤษยึดถือแนวคิดที่ว่าด้วย “ความมีอำนาจสูงสุดของรัฐสภา” หรือ “Supremacy of Parliament” อันเป็นแนวคิดที่ถือว่ารัฐสภาอันประกอบไปด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนย่อม ต้องเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดยิ่งไปกว่าองค์กรอื่นๆ ที่มีได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนเพียงศาล ดังนั้น คงจะนำมาเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งไม่ได้ยึดถือแนวคิดดังกล่าวอย่างของประเทศ อังกฤษโดยเคร่งครัดมิได้ อนึ่ง หากทำการศึกษาค้นคว้าให้ดีจะพบว่าในปี ค.ศ. 1610 ศาลอังกฤษโดยท่าน Sir Edward Coke ผู้พิพากษาในศาล Common Pleas ได้เขียนคำพิพากษาในคดี Bonham ว่า ในบางกรณี หาก กฎหมายที่ออกโดยรัฐสภาอังกฤษขัดแย้งกับสิทธิ หรือเหตุผลอันชอบธรรมที่ดี หรือเป็นการขัดแย้ง หรือไม่สามารถที่จะกระทำได้จริงก็ดีแล้วไซ้ ศาลจะบังคับใช้คอมมอนลอว์แทนและจะมีคำพิพากษาให้ กฎหมายของรัฐสภาดังกล่าวนั้นตกเป็นโมฆะทันที (ศาสตราจารย์ John Baker เคยให้ความเห็นว่า คำพิพากษาของ Coke ในคดีนี้ ถือเป็นจุดกำเนิดสำหรับแนวความคิดว่าด้วย “อำนาจการตรวจสอบ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” ในกฎหมายต่างๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกา) แต่ความเห็นของ Coke นี้ก็ยัง มิได้ส่งผลให้ศาลเป็นองค์กรที่สามารถเข้ามาตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของกฎหมายต่างๆ ได้ เนื่องจากศาลยังคงต้องผูกพันต่อกฎหมายที่ตราขึ้นโดยรัฐสภาอยู่นั่นเอง อย่างไรก็ดี ศาลสูงสุดของประเทศ สหรัฐอเมริกาเคยให้ความเห็นเกี่ยวกับกรณีของศาลอังกฤษที่ไม่มีอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วย กฎหมายของกฎหมายที่ตราโดยรัฐสภาอังกฤษว่า “เมื่อองค์กรศาลไม่สามารถเข้าไปกานอำนาจของรัฐสภา อังกฤษได้ ในทางปฏิบัติ มาตรการที่จะปกป้องรักษาเสรีภาพของชาวอังกฤษจาก “รัฐสภาทรราชย์” ได้ก็ คือ พลังความคิดและการวิพากวิจารณ์สาธารณะ” ดู Kermit L. Hall, the Oxford Guide to the Supreme Court 536 (Oxford University Press 2005). ประกอบกับคดี Hurtado v. California, 110 U.S. 516.

⁸ H.L. Boudin, 26 Poli. Sc. Qtly. 238, 248 (1911) อ้างใน Randy E. Barnett, *The Original Meaning of the Judicial Power*, Boston University School of Law Working Paper No. 3-18 P.3.

ท้ายที่สุดแล้ว ในปี ค.ศ. 1803 ประเด็นในเรื่องของอำนาจของศาลระดับสหพันธรัฐในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก็มีความชัดเจนมากขึ้นเมื่อศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา โดยการเขียนคำวินิจฉัยของประธานศาลสูงสุด John Marshall ได้มีคำพิพากษาในคดี Marbury v. Madison อันมีใจความบางตอนรับรองอำนาจหน้าที่ของศาลไว้ว่า “ผู้พิพากษาามีความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีและทำหน้าที่เป็นผู้ตีความและอธิบายความว่ารัฐธรรมนูญในฐานะที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศมีความหมายเช่นไร”⁹ ภายหลังจากมีคำพิพากษาในคดีนี้เกิดขึ้น จึงถือเป็นการรับรองตามกฎหมายว่าศาลมีอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ¹⁰

อนึ่ง แนวคิดว่าด้วย “อำนาจการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญโดยองค์กรตุลาการ” ในคดี Marbury ส่งผลให้ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศต้นกำเนิดแนวคิดด้วยเรื่องอำนาจดังกล่าวขึ้นแห่งแรกของโลก¹¹ และเป็นต้นแบบในการสถาปนาอำนาจการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญในหลายๆ ประเทศด้วยกันไม่ว่าจะเป็นประเทศแคนาดาก็ดี¹² ประเทศญี่ปุ่นก็ดี¹³ หรือประเทศอินเดียก็ดี¹⁴ ฯลฯ อีกด้วย

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าคำพิพากษาในคดี Marbury ถือได้ว่าเป็นบรรทัดฐาน (Precedent) สำหรับวงการนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ในประเทศสหรัฐอเมริกาตราบจนปัจจุบัน กล่าวคือ เป็นการรับรองว่าศาลระดับสหพันธรัฐมีอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วย

⁹ G. Edward White, the American Judicial Tradition: Profiles of Leading American Judges 9 (England : Oxford University Press, 1976).

¹⁰ ในคดี Marbury v. Madison เป็นคดีที่เป็นการสถาปนาอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของศาลในระดับสหพันธรัฐต่อการกระทำขององค์กรนิติบัญญัติและองค์กรบริหารในระดับสหพันธรัฐเท่านั้น สำหรับอำนาจของศาลระดับมลรัฐในการใช้อำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญกับการกระทำขององค์กรนิติบัญญัติและองค์กรบริหารในระดับมลรัฐถูกสถาปนาขึ้นในช่วงต้นศตวรรษที่ ๑๙ ผ่านคำพิพากษาในคดี Martin v. Hunter’s Lessee และคดี Cohens v. Virginia

¹¹ Wu Xiping, “Japanese System of Judicial Review and its Significance to China,” Journal of International Cooperation Studies Vol. 6 No.1 (n.d.): 65

¹² Matthew P. Harrington, *Originalism and Judicial Review*, Saskatchewan Institute of Public Policy, p.2.

¹³ Wu Xiping, op.cit., p.58.

¹⁴ Sociology Guide, Constitutional Provisions for Judicial Review in India, at http://www.sociologyguide.com/social_justice/constitutional_provisions_for_judicial_review.php, (last visited January 10, 2010).

รัฐธรรมนูญและเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ตัดสิน หรือบอกว่ากฎหมายต่างๆ นั้นมีความหมายว่าอย่างไร ซึ่งจากอำนาจดังกล่าวทำให้นักวิชาการและนักการเมืองหัวก้าวหน้าทั้งหลายต่างพากัน วิพากษ์วิจารณ์และแสดงความวิตกกังวลว่า ภารกิจข้างต้นถือเป็นอำนาจหน้าที่ที่สำคัญยิ่งอัน สามารถกำหนดชะตาชีวิตของประเทศชาติได้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ศาลสามารถเข้าตรวจสอบและ ควบคุมการกระทำขององค์กรนิติบัญญัติและบริหารได้อันเป็นการขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) ทั้งๆ ที่ผู้พิพากษามีได้มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนตามระบอบการ ปกครองแบบประชาธิปไตย

หากทำการพิจารณาและศึกษาให้ดีแล้ว ข้อวิตกกังวลว่าด้วยเรื่อง “ภาวะตุลาการทรราชย์” หรือ “Tyranny of Judiciary” ที่ว่าด้วยการที่องค์กรตุลาการจะเป็นองค์กรเดียวที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จใน การเข้าควบคุมการทำหน้าที่ขององค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยอื่นๆ ก็เป็นประเด็นหนึ่งที่ผู้ร่าง รัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกาได้มองข้ามไปเสียเลย ทั้งนี้เห็นได้จากโครงสร้างของ รัฐธรรมนูญที่มีการบัญญัติแนวคิดด้วยระบบของการคานและดุลอำนาจระหว่างองค์กรหลักทั้ง 3 องค์กร หรือที่เรียกว่า “Check & Balance System” ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรกับหลักกฎหมาย รัฐธรรมนูญที่ได้มีการพัฒนาขึ้นผ่านคำวินิจฉัยของศาลสูงสุดตั้งแต่อดีตมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ อัน ถือได้ว่าหลักการทั้งหมดนั้นเป็น “ข้อจำกัดอำนาจของศาลระดับสหพันธรัฐ” มิให้กลายเป็นองค์กรที่ มีอำนาจล้นพ้นไป

ตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว ข้อจำกัดอำนาจของศาลระดับ สหพันธรัฐประกอบไปด้วย 3 ประการ อันได้แก่

1. ข้อจำกัดด้วยการตีความ
2. ข้อจำกัดโดยสภาองเกรส
3. ข้อจำกัดด้วยความชอบในการพิจารณาคดีโดยศาล

1. ข้อจำกัดด้วยการตีความ (Interpretative Limits)

ในทางนิติศาสตร์ หากพูดถึง “การตีความ” หรือ “Interpretation” แล้ว คงมีอาทิที่จะปฏิเสธ ได้ว่าเป็นศาสตร์และศิลป์ที่มีความสำคัญยิ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากว่าถ้อยคำที่ปรากฏอยู่ในตัวบทกฎหมาย ต่างๆ ล้วนแล้วแต่ประกอบไปด้วยถ้อยคำที่ไม่ชัดเจนมากมายนัก อาทิ บางถ้อยคำอาจมีลักษณะที่ เป็นนามธรรม (Abstract) มากอันนำไปสู่ความงุนงงสงสัยว่ามีความหมายเช่นไรและครอบคลุมไป ถึงสิ่งใดบ้าง เป็นต้น ปัญหาข้างต้นได้รับการยืนยันผ่านอมตะวาจาของท่านประธานศาลสูงสุดของ ประเทศสหรัฐอเมริกา Justice Marshall โดยท่านเคยกล่าวผ่านคำพิพากษาคดีหนึ่งอันมีใจความว่า

“โดยธรรมชาติของตัวอักษรที่มนุษย์ใช้อยู่นั้น มีอาจมีคำหรืออักษรใดที่จะบอกหรือสะท้อนให้เห็นถึงจิตใจของผู้ต้องการใช้ได้อย่างชัดเจน”¹⁵

สำหรับรัฐธรรมนูญแล้ว เป็นที่ทราบกันดีในหมู่นักนิติศาสตร์ทั่วประเทศสหรัฐอเมริกาว่า ถือเป็นกฎหมายที่อ่านทำความเข้าใจรวมตลอดถึงใช้ยากที่สุด ทั้งนี้เพราะ “กฎหมายสูงสุดของประเทศ” ฉบับนี้มีลักษณะเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายเก่าแก่มาฉบับหนึ่งของโลกอันนำไปสู่การใช้ถ้อยคำ หรือรูปแบบโครงสร้างของประโยคที่ผิดแผกแตกต่างกับถ้อยคำ หรือรูปแบบโครงสร้างของประโยคกฎหมายอื่นในปัจจุบัน กรณีจึงนำมาซึ่งความ “สับสนงงววย” ในการอ่านและทำความเข้าใจ หรือกรณีที่รัฐธรรมนูญนั้นเป็นฉบับที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ (Fundamental Rights) ดังนั้น จึงเป็นการหนีไม่พ้นที่ถ้อยคำที่ใช้ในรัฐธรรมนูญจะมีลักษณะเป็นนามธรรมเสียเป็นส่วนใหญ่ เช่น ความเสมอภาค (Equality) ความชอบด้วยกฎหมาย (Due Process of Law)¹⁶ ฯลฯ เป็นต้น โดยถ้อยคำเหล่านี้เป็นถ้อยคำที่ดีความได้ยากกว่าที่จะมีความหมายเช่นไร

จากปัญหาของถ้อยคำต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในตัวบทกฎหมายโดยอย่างยิ่งในรัฐธรรมนูญอันมีลักษณะของถ้อยคำที่กว้าง หรือเป็นถ้อยคำเปิด จึงเป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องตีความและกำหนดความหมายของถ้อยคำนั้นๆ จึงเกิดคำถามขึ้นว่า “แล้วด้วยวิธีใดเล่าที่ศาลจะต้องใช้ในการตีความตัวบทกฎหมาย?” ประเด็นดังกล่าวยังคงเป็นที่ถกเถียงกันอย่างมากสำหรับหมุ่่นักกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ประเด็นของการตีความมีความสำคัญมาก เพราะในหมู่นักกฎหมายรัฐธรรมนูญอเมริกัน มองว่าการตีความถือเป็น “เครื่องมือในการสร้างอำนาจ” ให้กับองค์กรศาลได้ กล่าวคือ หากปล่อยให้ศาลตีความตามอำเภอใจโดยไม่มีหลักเกณฑ์ใดๆ ควบคุม ศาลก็อาจที่จะตีความไปต่างๆ นานา อันนำไปสู่การควบคุมการดำเนินการของฝ่ายนิติบัญญัติ หรือฝ่ายบริหารได้ ดังนั้น นักกฎหมาย

¹⁵ ดู McCulloch v. Maryland 17 U.S. 316 (1819).

¹⁶ Jeffrey Goldsworthy, *Interpreting Constitutions: A Comparative Study* 7 (Oxford University Press, New York, 2007) อนึ่ง คำว่า “Due Process of Law” ถูกแปลและใช้ในภาษาไทยว่า “หลักสุกนิตีกระบวนการ” ด้วยความเคารพต่อผู้แปลและผู้ใช้ในลักษณะดังกล่าว ผู้เขียนไม่เห็นด้วย เพราะหากศึกษาหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกาแล้วจะเห็นว่า หลัก “Due Process of Law” นั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น “Substantive Due Process of Law” หลักการหนึ่ง และ “Procedural Due Process of Law” อีกหลักการหนึ่ง หากแปลหลัก “Due Process of Law” ว่า “หลักหลักสุกนิตีกระบวนการ” แล้ว จะประสบปัญหา “ความหมายซ้ำซ้อน” ในการแปลหลัก “Procedural Due Process” กล่าวคือ อาจจะต้องใช้คำว่า “หลักสุกนิตีกระบวนการเชิง/ทางกระบวนการ” ดังนั้น ผู้เขียนจึงเลือกที่จะใช้คำว่า “หลักความชอบด้วยกฎหมาย” ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นคำที่เหมาะสมและถูกต้องมากกว่า

รัฐธรรมนูญฝ่ายหนึ่งที่อยู่กันมานานนักกฎหมายที่ยึดถือแนวคิดด้วย “เจตนารมณ์นิยม” หรือ “Originalism” ในการตีความรัฐธรรมนูญ จึงได้กล่าวไว้ว่า ศาลระดับสหพันธรัฐพึงต้องใช้หลักเจตนารมณ์นิยมในการตีความรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ คุณพินิจของศาลในการตีความรัฐธรรมนูญจะถูกจำกัดไว้ภายใต้หลักเกณฑ์ที่จะต้องตีความไปตามลายลักษณ์อักษรที่ปรากฏอยู่อย่างเคร่งครัดเท่านั้น¹⁷ แต่ในบางกรณีหากมีความฉงนสงสัยในถ้อยคำใดๆ ที่มีลักษณะคลุมเครือ ศาลจำเป็นต้องไปค้นหาเจตนารมณ์ของผู้ร่างเมื่อครั้งทำการร่างถ้อยคำดังกล่าวขึ้น¹⁸

หากปรากฏว่าผู้ร่างมุ่งหมายที่จะให้ถ้อยคำที่สงสัยมีความเป็นเช่นไรแล้ว ผู้พิพากษาก็มีอาจที่จะตีความให้เกินเลยไปกว่าเจตนารมณ์ของผู้ร่างได้แม้ว่าการตีความเพื่อไปประโยชน์ของประชาชน เช่น ศาลจะตีความไปสร้างสิทธิอื่นใดที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติไว้ก็อีกทั้งเมื่อไปตรวจสอบเอกสารเมื่อครั้งยกร่างรัฐธรรมนูญแล้วปรากฏว่าผู้ร่างเองก็มิได้กล่าวถึง ทั้งๆ ที่กรณีดังกล่าวเป็นการตีความไปเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนก็ตาม เป็นต้น¹⁹

ด้วยวิธีการดังกล่าว จะเป็นการควบคุมและจำกัดอำนาจของศาลมิให้อาศัยอาศัยการตีความรัฐธรรมนูญเพื่อขยายอำนาจหน้าที่ของตนเองออกไปจนเกินสมควร อีกทั้งยังเป็นการจำกัดอำนาจของศาลตามแนวคิดประเทศเสรีประชาธิปไตยที่ว่า “ผู้พิพากษาหาใช่บุคคลที่ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งด้วยวิถีทางตามระบอบประชาธิปไตยโดยแท้ จึงไม่อาจที่จะเข้ามาเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือแม้กระทั่งสั่งให้กฎหมายต่างๆ ตกเป็นโมฆะเพราะขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญซึ่งถูกสร้างขึ้นด้วยเจตจำนงค้ำของประชาชนอีกด้วย”²⁰

อย่างไรก็ตาม มีนักกฎหมายรัฐธรรมนูญจำนวนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับวิธีการของแนวความคิด “เจตนารมณ์นิยม” ข้างต้น นักกฎหมายรัฐธรรมนูญกลุ่มนี้ใช้วิธีการตีความรัฐธรรมนูญที่เรียกกันว่า “อเจตนารมณ์นิยม” หรือ “Non-Originalism”²¹ โดยเห็นว่าไม่ควรที่จะจำกัดและกำหนดกรอบในการใช้ดุลพินิจของศาลในการตีความรัฐธรรมนูญ ศาลควรที่จะมีอิสระที่จะใช้ดุลพินิจและพิจารณาไปในสาระของตัวบทกฎหมายโดยแท้จริง หาใช่เพียงแค่อึดติดกับ

¹⁷ Erwin Chemerinsky, op. cit.

¹⁸ Randy E. Barnett, *The Original Meaning of the Judicial Power*, Boston University School of Law Working Paper No. 3-18., p.5.

¹⁹ Ibid., p.12.

²⁰ University of Missouri-Kansas City School of Law, *Theories of Constitutional Conflicts: Theories of Constitutional Interpretation*, at <http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/conlaw/interp.html>, (last visited January 10, 2010).

²¹ การตีความด้วยวิธี “อเจตนารมณ์นิยม” อาจรู้จักในนามของวิธีการตีความแบบ “กัมมันตนิยม” หรือ “Activism” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกัน

ตัวอักษรที่ปรากฏอยู่เท่านั้น อีกทั้งหากพิจารณาถึงลักษณะโดยธรรมชาติของรัฐธรรมนูญแล้ว รัฐธรรมนูญพึงเป็นกฎหมายที่ต้องพัฒนาและมีวิวัฒนาการไปตามกาลเวลาที่แปรผันไปอยู่เสมอ ดังนั้น การตีความของศาลที่มีได้จำกัดครั้งเดียวกับตัวอักษรจะทำให้ลักษณะของรัฐธรรมนูญดังกล่าวปรากฏขึ้น รัฐธรรมนูญจะไม่คงที่เพราะจะมีการพัฒนาไปตลอดโดยไม่ต้องอาศัยเพียงแต่การเปลี่ยนแปลงแก้ไข (Amendment) เท่านั้น²²

ในปัจจุบันก็ยังคงไม่สามารถที่จะกำหนดได้อย่างชัดเจนว่าศาลระดับสหพันธรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาชี้แนะความคิดการตีความรัฐธรรมนูญตามหลักการใดตามที่ได้อ้างมาแล้ว ในช่วงต้น หากแต่ขึ้นอยู่กับแนวคิดของผู้พิพากษาแต่ละท่านว่าจะเห็นเป็นเช่นไร สำหรับผู้พิพากษาทั้ง ๙ ท่าน ที่ดำรงตำแหน่งในศาลสูงสุดปัจจุบันก็มีการใช้ทั้ง 2 หลักการผสมปนเปกันไป กล่าวคือ บางท่านก็ใช้วิธีการตีความแบบจำกัดครั้งเดียวตามลายลักษณ์อักษรและตามเจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญ ส่วนบางท่านก็ใช้วิธีการตีความแบบยืดหยุ่น ไม่ยึดติดต่อตัวอักษรที่ปรากฏอยู่ในตัวบทกฎหมายเท่านั้น หากแต่คำนึงถึงสังคมที่แปรเปลี่ยนไป อย่างไรก็ดี ในหมู่นักกฎหมายอเมริกันเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่ามีผู้พิพากษาในศาลสูงสุดท่านใดที่ถือได้ว่าเป็นผู้นิยมและสนับสนุนให้ใช้การตีความด้วยวิธี “เจตนารมณ์นิยม” และผู้พิพากษาท่านใดนิยมและสนับสนุนให้ใช้การตีความด้วยวิธี “อเจตนารมณ์นิยม”²³

2. ข้อจำกัดโดยสภาองเกรส (Congressional Limits)

นอกจากข้อจำกัดว่าด้วยวิธีการตีความที่ถูกคิดขึ้นมาเพื่อควบคุมและจำกัดมิให้องค์กรตุลาการขยายอำนาจของตนจนเกินเหมาะสมแล้ว ก็ยังมี “ข้อจำกัดโดยสภาองเกรส” ที่ถูกหยิบยกขึ้นมาเพื่อป้องกันมิให้องค์กรตุลาการเหล่านี้อำนาจเช่นเดียวกัน²⁴ โดยข้อจำกัดนี้ แท้ที่จริงแล้วถูกหยิบยกขึ้นมาถกเถียงกันในหมู่นักกฎหมายรัฐธรรมนูญและนักรัฐศาสตร์ด้วยการอ้างถึงบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา มาตรา 3 ข้อ 2 ซึ่งมีใจความว่า

²² ดู University of Missouri-Kansas City School of Law, Theories of Constitutional Conflicts: Theories of Constitutional Interpretation, at <http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftirls/conlaw/interp.html>.

²³ ตัวอย่างของผู้พิพากษาในศาลสูงสุดที่ถือได้ว่าเป็นผู้นิยมและสนับสนุนให้ใช้การตีความด้วยวิธี “เจตนารมณ์นิยม” ได้แก่ Justice Antonin Scalia ขณะที่ Justice Stephen Breyer เป็นตัวอย่างของผู้พิพากษาที่นิยมและสนับสนุนให้ใช้การตีความด้วยวิธี “อเจตนารมณ์นิยม.”

²⁴ Donald E. Lively and other, *Constitutional Law: Cases, History, and Dialogues* 28 (United State : Anderson Publishing Co., 2000).

“ในทุกคดีที่พาดพิงเอกอัครราชทูต ทูตานุทูตและกงสุล และในคดีที่มลรัฐเป็นคู่กรณี ศาลสูงสุดเป็นศาลที่มีอำนาจแรกเริ่มเหนือคดีดังกล่าว ในคดีอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วนั้น ศาลสูงสุดเป็นศาลที่รับพิจารณาคดีที่อุทธรณ์ขึ้นมา ทั้งข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง เว้นแต่รัฐสภาจะตรากฎหมายกำหนดข้อยกเว้นไว้”²⁵

บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญข้างต้นเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดเขตอำนาจ (Jurisdiction) ของศาลสูงสุดว่าคดีใดบ้างที่จะอยู่ในเขตอำนาจของศาลสูงสุดในการที่จะเข้ามาพิจารณาวินิจฉัยได้ ประเด็นที่เป็นข้อถกเถียงกันคือ ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ข้างต้นว่าศาลสูงสุดมีอำนาจในการพิจารณาคดีต่างๆ ที่มีการอุทธรณ์ไม่ว่าจะเป็นกรณีข้อกฎหมาย หรือข้อเท็จจริงมาจากศาลล่าง เว้นแต่ “สภาคองเกรส” จะตรากฎหมายกำหนดเป็นข้อยกเว้นไว้ กรณีดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญแล้ว สภาคองเกรสมีอำนาจในการ “ตัดหรือจำกัดเขตอำนาจศาลสูงสุด” ในการรับพิจารณาคดีหรือไม่

คำถามข้างต้นหาได้รับคำตอบอย่างชัดเจนไม่ นับตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ก็ยังเป็นที่โต้แย้งกันอยู่เรื่อยมา ทั้งๆ ที่ยังไม่มีคำตอบที่แน่ชัดในเรื่องอำนาจของสภาคองเกรสว่าจะสามารถออกตัวบทกฎหมายมาเพื่อจำกัด หรือแม้กระทั่งตัดเขตอำนาจของศาลสูงสุด หรือศาลระดับสหพันธรัฐในการพิจารณาบรรดาคดีต่างๆ สภาคองเกรสเองก็ได้มีการเสนอร่างกฎหมาย หรือออกกฎหมายหลายฉบับออกมาเพื่อจำกัดอำนาจของศาลระดับสหพันธรัฐแล้ว อาทิเช่น ในช่วงปี ค.ศ. 1940-1949 มีการเสนอร่างกฎหมายมากกว่า 100 ฉบับ เพื่อที่จะจำกัดเขตอำนาจของศาลระดับสหพันธรัฐในบางเรื่อง²⁶ ช่วงปี ค.ศ. 1980-1989 มีการเสนอร่างกฎหมายในสภาคองเกรสเพื่อตัดเขตอำนาจของศาลระดับสหพันธรัฐในการเข้ามาพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายในระดับมลรัฐ ว่าด้วยการเรื่องการสวดมนต์ในโรงเรียนและว่าด้วยการการทำแท้ง²⁷ ในปี ค.ศ. 2004 สภาผู้แทนราษฎรของสภาคองเกรสได้ผ่านร่างกฎหมายที่ห้ามมิให้ศาลเข้ามาดำเนินการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญในปฏิญญาแสดงความจงรักภักดีต่อชาติ²⁸

จากการที่สภาคองเกรสได้พยายามที่จะเสนอกฎหมายต่างๆ ออกมาเพื่อจำกัดอำนาจของศาลในการเข้ามาพิจารณาในคดีความต่างๆ มากมาย นำไปสู่การถกเถียงในหมู่นักกฎหมายและนักรัฐศาสตร์อีกครั้งโดยประเด็นหลักที่มีการถกเถียงกันได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกามาตรา 3 แท้ที่จริงแล้วมีความหมายว่าอย่างไรกันแน่ในส่วนที่เกี่ยวกับการให้อำนาจแก่สภาคองเกรสในการออก

²⁵ มานิตย์ จุมปา และ พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย, รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา คำอธิบายเรียงมาตราพร้อมคำพิพากษาศาลฎีกา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552), หน้า 107.

²⁶ Erwin Chemerinsky, *Constitutional Law 24* (United State : Aspen Publishers, 2005).

²⁷ Erwin Chemerinsky, *Constitutional Law 24* (United State : Aspen Publishers, 2005).

²⁸ Ibid.

กฎหมายว่าเพื่อยกเว้นเขตอำนาจของศาลสูงสุดประเด็นหนึ่ง และอีกประเด็นหนึ่งคือ หากพิจารณาตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) แล้ว การให้อำนาจสภาองเกรสในการจำกัดเขตอำนาจของศาลสูงสุดในการเข้ามาพิจารณาพิพากษาคดีนั้นจะเป็นการจัดต่อหลักการดังกล่าวหรือไม่อย่างไร

นักวิชาการฝ่ายหนึ่งเชื่อว่ารัฐธรรมนูญได้มอบอำนาจมหาศาลให้แก่สภาองเกรสในการจำกัดเขตอำนาจของศาลสูงสุดโดยอ้างว่าผู้ร่างรัฐธรรมนูญนั้นมีเจตจำนงค์ในการให้สภาองเกรสในฐานะของฝ่ายนิติบัญญัติได้ทำหน้าที่ในการ “กานและดูแลอำนาจ” กับศาลสูงสุดในฐานะของฝ่ายตุลาการ²⁹ ในขณะที่นักวิชาการอีกฝ่ายหนึ่งกลับมองว่าแท้ที่จริงแล้ว อำนาจของสภาองเกรสในการเข้ากำหนดคดีความต่างๆ ที่ศาลสูงสุดสามารถเข้ามาพิจารณาพิพากษาคดีมีอยู่อย่างจำกัด ยกตัวอย่างเช่น ศาสตราจารย์ Henry Hart ให้ความเห็นไว้ว่า สภาองเกรสจะใช้อำนาจตามมาตรา 3 ของรัฐธรรมนูญไปเพื่อเป็นข้อยกเว้นเขตอำนาจของศาลสูงสุดในการพิจารณาคดีต่างๆ ได้ “ตราบเท่าที่ไม่เป็นการใช้อำนาจดังกล่าวไปทำลายหน้าที่อันสำคัญของศาลสูงสุดในระบอบรัฐธรรมนูญ”³⁰

ต่อมาในปี ค.ศ. 1868 ศาลสูงสุดได้พิจารณามาตรา 3 ข้อ 2 ของรัฐธรรมนูญอันเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่สภาองเกรสในการกำหนดข้อเว้นในเขตอำนาจของศาลสูงสุดเป็นครั้งแรกในคดี Ex Parte McCordle ซึ่งในคดีนี้สภาองเกรสได้มีการออกออกกฎหมายเพื่อยกเลิกอำนาจของศาลสูงสุดในการออกหมายเพื่อเข้าไปตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกักขัง (Writ of Habeas Corpus) นาย McCordle โดยศาลสูงสุดได้มีคำพิพากษาอันมีใจความสำคัญว่า “เมื่อปรากฏว่ากฎหมายมีการบัญญัติให้ทำการยกเลิกเขตอำนาจของศาลในการเข้าตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกักขังบุคคล โดยอำนาจดังกล่าวรัฐธรรมนูญมีการบัญญัติให้อำนาจแก่สภาองเกรสไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น จึงเป็นการประจักษ์ชัดว่าศาลนี้ไม่สามารถที่จะดำเนินการพิจารณาคดีนี้ได้ อีกต่อไป”³¹ อย่างไรก็ดี ภายหลังจากที่ศาลสูงสุดได้มีคำพิพากษาคดี McCordle ออกมาไม่เกิน 1 ปี ศาลสูงสุดก็ได้มีคำพิพากษาในคดี Ex Parte Yerger โดยได้มีคำพิพากษาที่เป็นการลบล้างบรรทัดฐานจากคดีแรกโดยสิ้นเชิงกลับเป็นว่า “ศาลสูงสุดมีอำนาจในการเข้าไปตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกักขังในบุคคล”³²

²⁹ Ibid., p.25.

³⁰ Lloyd C. Anderson, Congressional Control Over the Jurisdiction of the Federal Court: A New Threat to James Madison's Compromise, at http://works.bepress.com/lloyd_anderson/6/, (last visited March 3, 2010).

³¹ Ex parte McCordle, 74 U.S. 506 (1869).

³² Ex parte Yerger, 75 U.S. (8 Wall.) 85 (1868).

นอกจากคำพิพากษาของทั้ง 2 คดีดังกล่าวข้างต้นยังมีความสำคัญที่จะเป็น “กรอบกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจของสภาองเกรส” ในการเข้าจำกัดเขตอำนาจของศาลสูงสุดในการพิจารณาพิพากษาคดีตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ได้ ในปี ค.ศ. 1871 ศาลสูงสุดก็ได้สร้างบรรทัดฐานที่ชัดเจนในการใช้อำนาจของสภาองเกรสดังกล่าวไว้ในคดี *United States v. Klein* กล่าวคือ ในคดีนี้ศาลสูงสุดมีคำพิพากษาให้กฎหมายที่ออกโดยสภาองเกรสเพื่อยกเลิกเขตอำนาจศาลสูงสุดในการเข้าไปวินิจฉัยชี้ขาดในกฎหมายดังกล่าวที่ส่วนหนึ่งเข้าไปจำกัดผลของการให้อภัยโทษโดยประธานาธิบดีเป็นโมฆะ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ศาลเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวของสภาองเกรสเข้าไปก้าวก่ายอำนาจของฝ่ายบริหาร กล่าวคือ ฝ่ายนิติบัญญัติกำลังเข้าไปก้าวก่ายอำนาจในการให้อภัยโทษของประธานาธิบดีอันเป็นการประจักษ์ชัดว่ากรณีเป็นการขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจ ฉะนั้น สภาองเกรสมิอาจใช้ “บทบัญญัติว่าด้วยข้อยกเว้น” (Exceptions Clause) ในมาตรา 3 ข้อ 2 เป็นเครื่องมือในการก้าวก่ายอำนาจของฝ่ายบริหารและจำกัดอำนาจของฝ่ายตุลาการในการเข้าตรวจสอบการกระทำดังกล่าวได้³³

อนึ่ง แม้ว่าศาลสูงสุดในคดี *Klein* จะได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าฝ่ายนิติบัญญัติไม่สามารถที่จะใช้ข้อยกเว้นตามรัฐธรรมนูญในการตัดเขตอำนาจศาลสูงสุดออกมาจากเข้าไปตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้ หากปรากฏว่าการตราด้วยบทกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติเป็นการเข้าไป “รุกล้ำแดนแห่งองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยอื่น” อันเป็นการขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจ แต่ศาลสูงสุดก็ยังไม่มีการตีความคำว่า “กฎหมาย หรือข้อกำหนดยกเว้น” ว่าหมายถึงอะไรบ้าง และเมื่อใดหลักการแบ่งแยกอำนาจจะห้ามมิให้สภาองเกรสสามารถที่จะออกกฎหมายใดๆ มาเพื่อมิให้ศาลสูงสุดสามารถเข้ามาพิจารณาพิพากษาคดีได้ จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นจึงส่งผลให้ในปัจจุบันก็ยังคงเป็นที่ถกเถียงได้เช่นกันว่าแท้ที่จริงแล้วรัฐธรรมนูญในส่วนของ “บทบัญญัติว่าด้วยข้อยกเว้น” นั้นมีความหมายว่าอะไร ผู้ร่างรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์เป็นเช่นใด รวมตลอดถึงการวินิจฉัยเคราะห์ถึงนโยบายต่างๆ ที่รองรับกับบทบัญญัตินี้ดังกล่าวอีกด้วย

3. ข้อจำกัดว่าด้วยความชอบในการพิจารณาคดีโดยศาล (Justiciability Limits)

ตามรัฐธรรมนูญแห่งประเทศสหรัฐอเมริกามาตรา 3 ข้อ 2 อันเป็นบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องเขตอำนาจของศาลได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า ศาลระดับสหพันธรัฐมีอำนาจในการพิจารณา “คดีและข้อพิพาทต่างๆ” (Cases and Controversies) เท่านั้น โดยศาลสูงสุดเคยให้ความเห็นต่อวลี “คดีและข้อพิพาทต่างๆ” ไว้ว่า เป็นข้อจำกัดอำนาจศาลในการพิจารณาคดีต่างๆ ซึ่งความเห็น

³³ *United States v. Klein*, 80 U.S. 128 (1871).

ดังกล่าวต่อมาเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในฐานะของหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาว่า “หลักว่าด้วยความชอบในการพิจารณาคดีโดยศาล” หรือ “Justiciability Doctrine”³⁴

กล่าวอีกนัยหนึ่ง อดีตประธานศาลสูงสุด Justice Warren เคยอธิบายไว้ว่า “คดีและข้อพิพาทต่างๆ” ที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญไว้ว่า จะเป็นตัวกำหนดบทบาทและหน้าที่ของศาลในระบบของการแบ่งแยกองค์กรในการใช้อำนาจอธิปไตยด้วยการธำรงคั่งไว้มิให้สถาบันศาลเข้าไปรุกล้ำในเขตแดนแห่งอำนาจขององค์กรอื่น³⁵ โดย “หลักว่าด้วยความชอบในการพิจารณาคดีโดยศาล” นี้เองมีจุดประสงค์เพื่อต้องการให้คำพิพากษาของศาลนั้นเป็นทางออกของปัญหาในคดีและข้อพิพาทต่างๆ อย่างแท้จริง³⁶ ทั้งนี้บนแนวคิดที่ว่า “คดีหรือข้อพิพาทต่างๆ” ที่ศาลสูงสุดจะเข้ามามีอำนาจในการพิจารณาจำต้องเป็นคดี หรือข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจริงแล้วเท่านั้น³⁷

ตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาได้มีการวางหลักเกณฑ์ของ “หลักว่าด้วยความชอบในการพิจารณาคดีโดยศาล” หรือ “Justiciability Doctrine” ไว้ว่าหากปรากฏข้อเท็จจริงใดข้อเท็จจริงหนึ่งใน 5 กรณีดังต่อไปนี้³⁸ ห้ามมิให้ศาลระดับสหพันธรัฐมีอำนาจในการเข้าไปพิจารณาพิพากษาคดี หรือข้อพิพาทดังกล่าว

- 1) หากปรากฏว่าคดีหรือข้อพิพาทนั้นเป็นเพียงการขอคำปรึกษาจากศาลเท่านั้น
- 2) หากปรากฏว่าคดีหรือข้อพิพาทนั้นยื่นฟ้องโดยบุคคลใดๆ ที่ไม่มีอำนาจฟ้องตามกฎหมาย
- 3) หากปรากฏว่าคดีหรือข้อพิพาทนั้นยังไม่เหมาะสมที่จะนำมาฟ้องร้องกันได้
- 4) หากปรากฏว่าคดีหรือข้อพิพาทนั้นมีอันต้องยุติแล้วก่อนหน้านี้
- 5) หากปรากฏว่าคดีหรือข้อพิพาทนั้นเป็น “คดี หรือข้อพิพาททางการเมือง”

1) คดีหรือข้อพิพาทที่เป็นเพียงการขอคำปรึกษาจากศาล (Advisory Opinions)

ความเป็นจริงแล้ว เจตนารมณ์หลักของมาตรา 3 แห่งรัฐธรรมนูญไม่ต้องการให้ศาลระดับสหพันธรัฐทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษากฎหมาย หรือทำหน้าที่เป็นผู้คอยให้ความคิดเห็นกับใครมิฉะนั้น ศาลคงต้องเสียเวลาไปกับเรื่องอื่นใดที่โดยสภาพแล้วไม่จำต้อง “ถึงขนาดขึ้นโรงขึ้นศาล”

³⁴ Erwin Chemerinsky, *Constitutional Law 30* (United State : Aspen Publishers, 2005).

³⁵ U.S. Supreme Court Center, *Judicial Power and Jurisdiction: Cases and Controversies*, at <http://supreme.justia.com/constitution/article-3/16-cases-and-controversies.html>, (last visited March 3, 2010).

³⁶ Erwin Chemerinsky, *Constitutional Law 30* (United State :Aspen Publishers, 2005).

³⁷ มานิตย์ จุมปา และ พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย, เรื่องเดิม, หน้า 109.

³⁸ Erwin Chemerinsky, *Constitutional Law 30* (United State :Aspen Publishers, 2005).

ทั้งนี้เพราะคดี หรือข้อพิพาทดังกล่าวอาจเป็นกรณีเพียงการคาดเดาเอาว่า “อาจจะเกิดความเสียหายขึ้น” กับตนเอง หรืออาจเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องต้องการเพียงแค่ตั้ง “ข้อสมมติฐาน” (Hypothesis) กับคดี หรือข้อพิพาทว่าหากเกิดเหตุการณ์นี้จะทำให้คดีเป็นเช่นไรอันเป็นเรื่องที่มีลักษณะเป็นไปในทางทฤษฎี หรือนามธรรมมากจนจับต้องมิได้³⁹ อันเป็นกรณีที่ยังไม่ปรากฏความเสียหายอันแท้จริงระหว่างคู่กรณีแต่อย่างใด

ดังนั้น หลักว่าด้วยการห้ามมิให้ศาลให้คำปรึกษา (Advisory Opinions) แก่บุคคลใด อันนำไปสู่การจำกัดมิให้ศาลเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับคดี หรือข้อพิพาทนั้น จะเป็นตัวป้องกันมิให้องค์กรตุลาการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกรณีใดๆ ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วหาใช่หน้าที่ของศาลโดยแท้ไม่ในการเข้าไปร่วมพิจารณา กรณีดังกล่าวรวมถึงคดี หรือข้อพิพาททางการเมืองต่างๆ (Political Questions) ที่จะได้กล่าวถึงในหัวข้อ 3.5 ต่อไปด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่ง คดี หรือข้อพิพาทที่อยู่ในเขตอำนาจของศาล จะต้องเป็นคดี หรือข้อพิพาทที่ต้องการคำตัดสินของศาลจริงๆ เพื่อที่จะเข้ามาทำการเยียวยาแก้ไขนั่นเอง

ในเรื่องของความชัดเจนว่า “คดี หรือข้อพิพาทประเภทใดที่มีลักษณะเป็นการขอคำปรึกษาจากศาล” อันส่งผลให้ศาลไม่สามารถเข้าไปยุ่งเกี่ยวได้ ศาลสูงสุดเคยแสดงความเห็นไว้บ้างในบางกรณีรวมถึงการมีคำพิพากษาไว้แล้วในหลายๆ คดี ยกตัวอย่างเช่น ในช่วงประวัติศาสตร์ของประเทศสหรัฐอเมริกายุคต้นๆ เกิดความขัดแย้งขึ้นของ 2 ประเทศมหาอำนาจใหญ่ คือ ประเทศอังกฤษและประเทศฝรั่งเศส ขณะนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาพยายามที่จะวางตนเป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง วันหนึ่ง นายโทมัส เจฟเฟอร์สัน ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้เขียนจดหมายไปเพื่อขอความคิดเห็นจากศาลสูงสุด ทั้งนี้เพื่อความรอบคอบในการที่จะวางตนเป็นพันธมิตรกับทั้ง 2 ประเทศ ข้างต้นอันจะนำไปสู่ความสงบสุขของประเทศ⁴⁰ ผู้พิพากษาได้เขียนจดหมายตอบกลับไปยังประธานาธิบดี จอร์จ วอชิงตัน อันมีใจความว่า “องค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยมี 3 องค์กร และในแต่ละองค์กรก็มีหน้าที่ที่แตกต่างกันไป ศาลนั้นมีหน้าที่ในการพิจารณาตัดสินคดีอันถือได้ว่าเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น ศาลต้องขอภัยที่

³⁹ Law Library-American Law and Information, Justiciable-Further Readings: Capable of Being Decided by a Court, at <http://law.jrank.org/pages/7953/Justiciable.html>, (last visited March 4, 2010).

⁴⁰ See Richard H. Fallon, Opinion of the Justice: Hart and Wechsler's the federal Courts and Federal System 92-93 (1996) cited in Erwin Chemerinsky, Constitutional Law 35 (Aspen Publishers 2005).

ไม่สามารถที่จะตอบคำถามที่ฝ่ายบริหารได้ถามมาได้ หากแต่เป็นอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารที่จะตัดสินใจเอง”⁴¹

นอกจากกรณีข้างต้นแล้ว ในปี ค.ศ. 1792 ศาลสูงสุดยังคงมีคำพิพากษาคัดสินไว้เป็นบรรทัดฐานอย่างชัดเจนในคดี Hayburn ว่า ศาลไม่มีหน้าที่ในการให้คำแนะนำ (Recommendation) แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (Secretary of War) เกี่ยวกับการจ่ายเงินบำนาญให้แก่ทหารผ่านศึกที่ทุพพลภาพเพราะสงคราม⁴² ภายในคำพิพากษา ศาลได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า “หน้าที่การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจ่ายเงินบำนาญ หาใช่หน้าที่ของศาลโดยสภาพไม่” หากปล่อยให้ศาลทำหน้าที่ดังกล่าวแล้ว จะถือเป็นการละเมิดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจ⁴³ เพราะกฎหมายที่ออกโดยสภาองเกรสกำหนดไว้ว่า เมื่อศาลเสนอข้อแนะนำเกี่ยวกับการจ่ายเงินบำนาญต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแล้ว เป็นเอกสิทธิ์ของรัฐมนตรีฯ ที่จะเชื่อ หรือไม่เชื่อตามคำแนะนำดังกล่าวก็ได้ ดังนั้น หากศาลมีการทำคำแนะนำไป และรัฐมนตรีฯ ไม่เชื่อและปฏิบัติตาม กรณีจึงเป็นการที่การกระทำทางตุลาการถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงและควบคุมโดยฝ่ายนิติบัญญัติ และโดยเจ้าหน้าที่ของกระทรวงซึ่งอยู่ในฝ่ายบริหาร ทำยที่แล้ว การแก้ไขเปลี่ยนแปลงและการควบคุมดังกล่าวโดยฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารข้างต้นจะถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่สอดคล้องรองรับอย่างร้ายแรงกับความเป็น “อิสระของอำนาจตุลาการ” (Independence of Judicial Power) ที่ถูกใช้โดยศาล⁴⁴

2) คดีหรือข้อพิพาทที่ผู้ยื่นฟ้องไม่มีอำนาจตามกฎหมายให้สามารถยื่นฟ้องได้ (Standing)

ข้อจำกัดในเรื่องนี้ ศาลระดับสหพันธรัฐจะไม่สามารถเข้าไปพิจารณาในคดี หรือข้อพิพาทใดๆ ได้หากปรากฏว่ามีปัญหาในเรื่องของ “ตัวผู้ฟ้อง” กล่าวคือ ตามหลัก “ข้อจำกัดว่าด้วยผู้ยื่นฟ้องไม่มีอำนาจฟ้อง” ศาลจะจะเน้นเข้าไปพิจารณาที่ตัวผู้ฟ้องว่าเป็นบุคคลที่คุณสมบัติเพียงพอและเหมาะสมหรือไม่ในการนำคดี หรือข้อพิพาทนั้นๆ มาฟ้องร้องต่อศาล⁴⁵ โดยข้อเท็จจริงที่ศาลจะเข้าไปพิจารณาได้แก่การเข้าไปพิจารณาว่าตัวผู้ฟ้องมีส่วนได้เสีย (Standing) มากเพียงพอหรือไม่

⁴¹ See Richard H. Fallon, Opinion of the Justice: Hart and Wechsler’s the federal Courts and Federal System 92-93 (1996) cited in Erwin Chemerinsky, Constitutional Law 35 (Aspen Publishers 2005).

⁴² Hayburn’s Case, 2 Dall. 409, 1 L.Ed. 436 (1792).

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Kermit L. Hall, the Oxford Guide to the Supreme Court 956 (London : Oxford University Press, 2005).

อย่างไรก็ดี ปัจจัยหลักโดยทั่วไปที่จะเป็นตัวชี้วัดได้ว่าผู้ฟ้องมีส่วนได้เสียกับคดี หรือข้อพิพาทอย่างเพียงพอ (Sufficient) คือ ความเสียหาย (Injury) กล่าวอีกนัยหนึ่ง จะต้องเป็นการเห็นได้โดยประจักษ์ชัดว่าผู้ฟ้องเป็นผู้เสียหายนั่นเอง⁴⁶ หากปรากฏว่าตัวผู้ฟ้องไม่มีส่วนได้เสีย ศาลก็จะไม่ประทับฟ้องเพราะไม่มีเขตอำนาจในการพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักข้อจำกัดนี้ที่มุ่งต้องการที่จะธำรงไว้ซึ่งหลักการแบ่งแยกอำนาจ โดยการจำกัดอำนาจของศาลมิให้อ้าง “ข้อเรียกร้องทั่วไป” (Generalized Claims) ในการที่จะเข้าไปขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรคต่อการใช้อำนาจตุลาการตามนโยบายต่างๆ โดยองค์กรอื่นที่มีที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนอย่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร⁴⁷

ตามที่ได้กล่าวแต่พอสังเขปแล้วในข้างต้นว่าด้วยเรื่อง “หลักความมีส่วนได้เสีย” ถือเป็น “หัวใจสำคัญ” ที่ศาลจะพิจารณาว่าจะประทับฟ้องต่อไปหรือไม่อย่างไร โดยความมีส่วนได้เสียดังกล่าว ในปี 1984 ศาลสูงสุดเคยวางหลักเกณฑ์ หรืออาจจกกล่าวได้ว่าเป็นองค์ประกอบทางกฎหมายและถือได้ว่าเป็น “หลักของกฎหมายรัฐธรรมนูญว่าด้วยเรื่องความมีส่วนได้เสีย” ตรากฎเกณฑ์ปัจจุบัน กล่าวคือ ในคดี Allen v. Wright ศาลได้มีการกำหนดไว้โดยชัดเจนว่า “ความมีส่วนได้เสีย” จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อต้องด้วยองค์ประกอบทั้ง 3 ดังต่อไปนี้⁴⁸

- (1) ความเสียหาย
- (2) ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล
- (3) ความสามารถที่จะเยียวยาแก้ไขได้

(1) ความเสียหาย (Injury)

“ความเสียหาย” ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญมากที่สุดสำหรับศาลในการวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องมีส่วนได้เสียจริง (Standing) หรือไม่ อันจะเป็นการต้องด้วยลักษณะของคดีและข้อพิพาท (Cases and Controversies) ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 แห่งรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ การได้รับความเสียหายจะเป็น “ตัวยืนยัน” ได้ว่ากรณีข้อพิพาทที่แท้จริงเกิดขึ้นระหว่างคู่ความและส่งผลให้ศาลดำเนินบทบาทของตนในการเข้ามาพิจารณาพิพากษาคดี หรือข้อพิพาทโดย

⁴⁶ Kermit L. Hall, Ibid., p.957.

⁴⁷ Douglas W. Kmiec, Stephen B. Presser, John C. Eastman, and Paymond B. Marcin, American Constitutional Order: History, Cases, and Philosophy 357 (LexisNexis 2004).

⁴⁸ Allen v. Wright, 468 U.S. 737 (1984).

แท้จริง⁴⁹ ดังนั้น ทางฝ่ายผู้ฟ้องซึ่งก็คือโจทก์จะต้องนำเสนอให้ศาลเห็น โดยประจักษ์ว่าตนเองนั้น “ได้รับความเสียหาย หรือกำลังจะได้รับความเสียหายในไม่ช้า”⁵⁰

หากโจทก์สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนเองถูกล่วงละเมิดสิทธิที่ได้รับรองและคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญก็ดี บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นโดยรัฐสภาที่ดี หรือกฎหมายคอมมอนลอว์ที่ดี ก็เป็นการเพียงพอแล้วที่จะทำให้ศาลเห็นว่าโจทก์ได้รับความเสียหายและเป็นผู้มีส่วนได้เสียจริง⁵¹

(2) ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล (Causation)

หลักว่าด้วย “ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล” หรือ “Causation” โดยทั่วไป ศาลจะทำการพิจารณาควบคู่กันไปกับหลักว่าด้วย “ความสามารถที่จะเยียวยาแก้ไขได้” หรือ “Redressability” เสียในคราวเดียวกันไปเลย ซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวถึงในหัวข้อถัดไป

ตามหลักการนี้ โจทก์จำต้องพิสูจน์ให้ศาลระดับสหพันธรัฐได้เห็นว่าตนเอง ได้รับความเสียหายอันเป็นผลมาจากการกระทำของตัวจำเลยโดยตรง (Direct)⁵² กล่าวคือ การกระทำของ จำเลยนำมาซึ่งความเสียหายแก่โจทก์โดยไม่มี “เหตุแทรกแซงใดๆ เกิดขึ้น” (Intervention) กล่าวอีกนัย หนึ่ง ต้องไม่ใช่การกระทำของบุคคลที่สามที่เป็นสาเหตุให้ตัวโจทก์ได้รับความเสียหาย มิฉะนั้นแล้ว ศาลจะพิจารณาว่ากรณีดังกล่าวนี้ไม่เป็นไปตามหลักความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล⁵³

(3) ความสามารถในการเยียวยาแก้ไขได้ (Redressability)

หลัก “ความสามารถที่จะเยียวยาแก้ไขได้” หรือ “Redressability” หมายถึง ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโจทก์จะต้องสามารถเยียวยาแก้ไขได้โดยศาล⁵⁴ ทั้งนี้ ศาลจะทำการตรวจสอบ

⁴⁹ Douglas W. Kmiec, Stephen B. Presser, John C. Eastman, and Paymond B. Marcin, American Constitutional Order: History, Cases, and Philosophy 357 (LexisNexis 2004).

⁵⁰ Manheim, Constitutional Law I, at <http://classes.lls.edu/archive/manheimk/fedcts/echarts/justdoc-f.htm>, (last visited March 4, 2010).

⁵¹ Douglas W. Kmiec, Stephen B. Presser, John C. Eastman, and Paymond B. Marcin, American Constitutional Order: History, Cases, and Philosophy 358 (LexisNexis 2004).

⁵² E. Lively and others, Constitutional Law: Cases, History, and Dialogues 64 (United State : Anderson Publishing Co., 2000).

⁵³ Manheim, Constitutional Law I, at <http://classes.lls.edu/archive/manheimk/fedcts/echarts/justdoc-f.htm>, (last visited March 5, 2010).

⁵⁴ E. Lively and other , Constitutional Law: Cases, History, and Dialogues 64 (United State : Anderson Publishing Co.,2000).

“มาตรการเยียวยาแก้ไข” ที่โจทก์ได้ระบุไว้ในคำฟ้องว่าจะมีความสอดคล้องรองรับกับความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือไม่อย่างไร⁵⁵

นอกจากการตรวจสอบของศาลข้างต้น ตามที่ได้กล่าวมาในหัวข้อที่แล้วในเรื่องหลักว่าด้วย “ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล” ว่าหลัก “ความสามารถที่จะเยียวยาแก้ไขได้” นี้ ศาลจะพิจารณาควบคู่กันไปกับหลัก “ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล” ด้วยเลย เนื่องจากว่า 2 หลักการนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่งยวด⁵⁶ กล่าวคือ ศาลจะทำการพิจารณาว่าโจทก์นั้นได้รับความเสียหายเนื่องมาจากการกระทำโดยตรงของจำเลยหรือไม่อย่างไร ด้วย หากมิได้เป็นผลจากการกระทำโดยตรงของจำเลย กล่าวอีกนัยหนึ่ง เกิดจากการกระทำของบุคคลที่สาม (Third Party) จะถือว่าความเสียหายของโจทก์ไม่สามารถที่จะถูกเยียวยาแก้ไขได้

3) คดีหรือข้อพิพาทใดๆ ยังไม่เหมาะสมที่จะนำมาฟ้องร้องกันได้

หากคดีหรือข้อพิพาทใดๆ ยังไม่เหมาะสมที่จะนำมาฟ้องร้องกันได้ หรือที่รู้จักกันดีในชื่อหลัก “Ripeness” ศาลระดับสหพันธรัฐ หรือแม้แต่ศาลอื่นๆ ก็มีอาจที่จะเข้ามาพิจารณาพิพากษาได้ หลักการนี้หากพิจารณาพิเคราะห์ตามชื่อแล้ว อาจจะทำให้เข้าใจได้ยาก แต่หากกล่าวในเชิงอุปมาอุปไมยว่า “เมื่อผลไม้ไม่สุกก่อนทำให้เราไม่สามารถนำมารับประทานได้ฉันใด คดี หรือข้อพิพาทต่างๆ เมื่อยังไม่สุกงอม (Ripe) เพียงพอเราก็ยังไม่สามารถที่จะนำมาฟ้องร้องเพื่อให้ศาลเข้ามาพิจารณาได้ฉันนั้น”

ดังนั้น ในขณะที่หลักความมีส่วนได้เสีย (Standing) เน้นไปที่ “ตัวผู้ฟ้อง” เป็นหลักว่ามีคุณสมบัติเพียงพอในการเป็นโจทก์ฟ้องร้องคดี หรือข้อพิพาทได้หรือไม่เพียงใด หลักความเหมาะสมในการนำคดีมาฟ้องร้อง (Ripeness) จะเน้นไปที่ “เวลา” ในการฟ้องร้อง กล่าวคือ “เมื่อใด” จะนำคดี หรือข้อพิพาทมาฟ้องร้องเพื่อให้ศาลได้มีคำตัดสินได้ตามหลักว่าด้วยความชอบในการพิจารณาคดีโดยศาล” หรือ “Justiciability Doctrine”⁵⁷ นั่นเอง ตัวอย่างที่จะทำให้เข้าใจหลักการนี้ได้อย่างชัดเจนได้แก่ กรณีที่ความเสียหายเป็นเพียงการคาดเดา (Speculation) ของผู้ฟ้องไปเอง ความเสียหายยังไม่เคยเกิดขึ้นเลย กรณีดังกล่าวจึงเป็นการเห็นได้ว่าคดี หรือข้อพิพาทจำพวกนี้

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Erwin Chemerinsky, *Constitutional Law 48* (United State :Aspen Publishers, 2005).

⁵⁷ Douglas W. Kmiec, Stephen B. Presser, John C. Eastman, and Paymond B. Marcin, *American Constitutional Order: History, Cases, and Philosophy* 362 (LexisNexis 2004).

“ยังไม่มีคุณสมบัติ” เพียงพอที่จะนำมาเพื่อให้ศาลให้มีคำสั่งใดๆ ได้⁵⁸ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้ฟ้องคดีหรือข้อพิพาทมาฟ้องร้องต่อศาลเร็วเกินไป

4) คดีหรือข้อพิพาทมีอันต้องยุติไปก่อนหน้านี้

หลัก “การยุติแห่งคดี” หรือ “ความไม่มีอยู่จริงของคดี” (Mootness) เป็นอีกหลักการหนึ่งซึ่งมุ่งที่จะตรวจสอบคดี หรือข้อพิพาทในแง่มุมของ “เวลาอันเหมาะสม” ในการฟ้องร้องคดีหรือข้อพิพาททำนองเดียวกันกับหลัก “ความสุกงอมของคดี” ที่ได้อธิบายมาแล้วในหัวข้อที่ผ่านมา⁵⁹ แต่จะมีประเด็นที่ผิดแผกแตกต่างกันก็คือ กรณีของหลักการยุติของคดีจะมุ่งไปพิจารณาว่าคดีหรือข้อพิพาทที่ถูกนำมาฟ้องร้องต่อศาลนั้นช้าเกินไปหรือไม่ กล่าวคือ โจทก์ต้องนำเสนอให้ศาลเห็นเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าคดี หรือข้อพิพาทจะดำรงคงอยู่ (Live Controversy) ตลอดกระบวนการดำเนินคดีของศาลระดับสหพันธรัฐ แต่หากเกิดเหตุการณ์ใดๆ ขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว คดี หรือข้อพิพาทอาจจะถูกจำหน่ายไปทันทีเพราะเหตุว่าคดีมีอันยุติไปแล้ว⁶⁰ ยกตัวอย่างเช่น จำเลยในคดีอาญาเสียชีวิตไปในขณะดำเนินการอุทธรณ์⁶¹ มีการตกลงยินยอมยุติคดีกันแล้วระหว่างคู่กรณี⁶² หรือกฎหมายที่ถูกร้องต่อศาลว่าขัดกับรัฐธรรมนูญถูกยกเลิกเพิกถอนไป หรือหมดเวลาการบังคับใช้ไป⁶³ ฯลฯ เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว หลัก “การยุติแห่งคดี” หรือ “ความไม่มีอยู่จริงของคดี” นี้ เป็นตัวชี้วัดว่าคดี หรือข้อพิพาทที่ถูกนำมาฟ้องร้องโดยโจทก์ ถูกนำมาฟ้องร้อง “ช้าเกินไปหรือไม่” เพราะหากถึงแม้ว่าในขั้นต้นจะปรากฏว่าคดี “มีความสุกงอม” (Ripeness) เพียงพอก็ตาม แต่หากเกิด

⁵⁸ มีนักกฎหมายรัฐธรรมนูญอเมริกันหลายท่านเคยให้ความเห็นว่าหลักความมีส่วนได้เสีย (Standing) และหลักความเหมาะสมในการนำคดีมาฟ้องร้องต่อศาล (Ripeness) นั้นมีการทับซ้อนกัน กล่าวคือ ในในขณะที่โจทก์จะต้องพิสูจน์ต่อศาลว่าตนเองมีส่วนได้เสียในฐานะผู้เสียหายตามหลักความมีส่วนได้เสียแล้ว โจทก์ก็ยังคงต้องพิสูจน์ด้วยว่าความเสียหาย หรืออันตรายได้เกิดขึ้นจริงแล้ว หรือกำลังจะเกิดขึ้นในไม่ช้านี้ตามหลักความเหมาะสมในการนำคดีมาฟ้องร้องต่อศาลอีกด้วย กรณีจึงเป็นการซ้ำซ้อนกัน

⁵⁹ E. Lively and others, Constitutional Law: Cases, History, and Dialogues 61 (United State : Anderson Publishing Co., 2000).

⁶⁰ Erwin Chemerinsky, Constitutional Law 72 (United State : Aspen Publishers 2005).

⁶¹ Ibid.

⁶² Ibid.

⁶³ Douglas W. and others, American Constitutional Order: History, Cases, and Philosophy 363 (LexisNexis 2004).

ปรากฏการณ์บางอย่างระหว่างการดำเนินคดีก็สามารถที่จะทำให้คดี หรือข้อพิพาทเป็นอันต้องถูกจำหน่ายออกจากศาลระบบความก็ได้ ทั้งนี้เพราะเป็นคดีที่ยุติ (Moot) ไปแล้วนั่นเอง⁶⁴

5) คดีหรือข้อพิพาททางการเมือง

หากจะกล่าวว่า ศาลระดับสหพันธรัฐมีอำนาจตุลาการ (Judicial Power) อันประกอบไปด้วยอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (Judicial Review) หรือแม้กระทั่งการเข้าไปพิจารณาพิพากษาคดี หรือข้อพิพาทต่างๆ ตามที่ได้มีการกล่าวไว้โดยศาลสูงสุดในคดี Marbury v. Madison และในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญก็ตามที แต่ก็ยังมีข้อยกเว้นการใช้อำนาจข้างต้นด้วยกล่าวอีกนัยหนึ่ง หลัก “คดี หรือข้อพิพาททางการเมือง” (Political Question Doctrine)⁶⁵ นี้เอง ถือเป็นข้อยกเว้น (Exception) ข้อหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการจำแนกแจกแจงว่าเรื่องใดควรจะถูกเยยวยาแก้ไขโดยฝ่ายนิติบัญญัติ เรื่องใดควรจะถูกเยยวยาแก้ไขโดยฝ่ายบริหาร และเรื่องใดควรจะถูกเยยวยาแก้ไขโดยฝ่ายตุลาการ⁶⁶ อันเป็นการรักษาไว้ซึ่งหลักการแบ่งแยกอำนาจ

อย่างไรก็ดี ในช่วงเวลาหนึ่งได้เกิดการถกเถียงกันอย่างมากในหมู่นักวิชาการว่า “แท้ที่จริงแล้วจำเป็นต้องมีหลักคดี หรือข้อพิพาททางการเมืองหรือไม่?”⁶⁷ โดยฝ่ายหนึ่งไม่เห็นด้วยกับการมีหลักการดังกล่าว ทั้งนี้เพราะ โดยหลักแล้ว รัฐธรรมนูญส่วนหนึ่งมีหน้าที่ในการป้องกันเรื่องบางเรื่องจากกระบวนการทางการเมือง ดังนั้น จึงเป็นการผิดอย่างมหันต์หากมีการปล่อยให้องค์กรในทางการเมืองเป็นผู้ตีความและบังคับใช้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเสียเอง⁶⁸ ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งกลับมีความเห็นแย้งโดยเห็นว่าหลักคดี หรือข้อพิพาททางการเมืองเป็นหลักการสำคัญในการรักษาไว้ซึ่งหลักการแบ่งแยกอำนาจ⁶⁹ กล่าวอีกนัยหนึ่ง รัฐธรรมนูญมีหน้าที่ในการกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยต่างๆ ฉะนั้น หลักการดังกล่าวจะลดทอนการที่องค์กรตุลาการจะล่วงล้ำเข้าไปใน “เขตแดนแห่งอำนาจขององค์กรอื่นๆ”⁷⁰ ในเวลาเดียวกัน หลักการนี้จะทำ

⁶⁴ E. Lively and others, Constitutional Law: Cases, History, and Dialogues 61 (United State : Anderson Publishing Co., 2000).

⁶⁵ หลัก Political Question นั้นถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า หลัก Political Thicket

⁶⁶ Rachel E. Barkow, the Political Question Doctrine and the Supreme Court of the United States: the Rise and Fall of the Political Question Doctrine 24 (United State :Lexington Books, 2007).

⁶⁷ Erwin Chemerinsky, Constitutional Law 77 (United State :Aspen Publishers, 2005).

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Ibid.

⁷⁰ Ibid.

การกำหนดให้องค์กรใดๆ อันมีความชำนาญการในเรื่องหนึ่งๆ ได้ดำเนินการตัดสินใจเอง⁷¹ หากใช้ขึ้นอยู่กับเพียงองค์กรตุลาการอย่างเดียวไม่

ตามหลักการแล้ว คดี หรือข้อพิพาททางการเมืองนั้น แม้จะปรากฏว่ามีการละเมิดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญก็ตามที่ ศาลระดับสหพันธรัฐก็จะไม่รับพิจารณาและตัดสินเนื่องจากเห็นว่าเป็นการไม่เหมาะสมนักหากจะให้ศาลเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย กล่าวคือ โดยสภาพของคดี หรือข้อพิพาทดังกล่าวพึงควรที่จะให้ฝ่ายนิติบัญญัติ หรือฝ่ายบริหารแล้วแต่กรณีในฐานะของผู้เชี่ยวชาญ (Expert) ที่ “คลุกคลีดีโงม” อยู่กับเรื่องนั้นๆ มากกว่าศาล เป็นผู้พิจารณาและตัดสินเสียเอง ดังที่ศาลสูงสุดเคยมีคำพิพากษาซึ่งเป็นการอธิบายถึงแนวคิดของการปฏิเสธการตัดสินคดี หรือข้อพิพาททางการเมืองได้อย่างชัดเจนว่า “บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญในบางมาตรา พึงจะต้องปล่อยให้องค์กรในทางการเมืองได้ตีความและบังคับใช้กันเอง ดังนั้น คดีความใดๆ หากถูกนำขึ้นบนชั้นศาลด้วยการกล่าวอ้างว่าขัด หรือแย้งกับบทบัญญัติข้างต้น ศาลจะไม่รับไว้พิจารณาด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นคดี หรือข้อพิพาททางการเมืองซึ่งมีสามารถพิจารณาตัดสินคดีได้”⁷²

อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. 1962 ศาลสูงสุดเคยวางหลักเกณฑ์ไว้ค่อนข้างชัดเจนในคำพิพากษาคดี Baker v. Carr ว่าคดี หรือข้อพิพาทอันมีลักษณะดังต่อไปนี้จะถูกจัดว่าเป็นคดี หรือข้อพิพาททางการเมือง⁷³

1. เป็นคดี หรือข้อพิพาทที่ปรากฏโดยชัดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันระหว่างองค์กรในทางการเมือง
2. เป็นคดี หรือข้อพิพาทที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนว่าศาลได้เข้ามาค้นหา หรือจัดการใดๆ เพื่อที่จะทำการเยียวยาแก้ไข
3. เป็นคดี หรือข้อพิพาทที่มีอาจเป็นไปได้เลยว่าศาลจะสามารถเข้ามาตัดสินโดยปราศจากการใช้ดุลพินิจในการกำหนดนโยบายใดๆ อย่างชัดเจน
4. เป็นคดี หรือข้อพิพาทที่มีอาจเป็นไปได้เลยว่าด้วยคำพิพากษาของศาลเพียงลำพังจะสามารถแก้ไขปัญหาได้โดยไม่ต้องคำนึงถึง หรือให้ความเคารพต่อฝ่ายนิติบัญญัติ หรือฝ่ายบริหารในฐานะขององค์กรในทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกันอย่างเหมาะสม
5. เป็นคดี หรือข้อพิพาทที่จำต้องกระทำการตัดสินใจทางการเมือง
6. เป็นคดี หรือข้อพิพาทที่ก่อให้เกิดการพิจารณาและให้มีการรับผิดชอบ แม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏว่าเป็นการประกาศนโยบายโดยหลายองค์กรก็ตาม

⁷¹ Erwin Chemerinsky, Ibid.

⁷² Ibid.

⁷³ Baker v. Carr 369 U.S. 186 (1962).

อย่างไรก็ตาม ศาลสูงสุดเคยวางบรรทัดฐานคดี หรือข้อพิพาทบางประเภทไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นคดี หรือข้อพิพาททางการเมือง อาทิเช่น กรณีที่ศาลสูงสุดเคยมีคำวินิจฉัยว่า กิจกรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Conduct of Foreign Relations) ของรัฐบาลเป็นอำนาจที่รัฐธรรมนูญมอบให้กับองค์กรบริหารและองค์กรนิติบัญญัติ ดังนั้น การใช้อำนาจทางการเมืองในเรื่องดังกล่าวไม่ตกอยู่ภายใต้การตัดสินขององค์กรตุลาการแต่อย่างใด⁷⁴ หรือในหลายคดีที่มีการฟ้องร้องเกี่ยวกับการประกาศสงครามโดยฝ่ายบริหาร กรณีดังกล่าวศาลเห็นว่าการประกาศสงครามถือเป็นคดี หรือข้อพิพาททางการเมืองอันศาลไม่สามารถเข้าไปสำรวจตรวจสอบได้⁷⁵ รวมตลอดถึงการที่ศาลสูงสุดเคยวินิจฉัยว่าเนื้อหาทางด้าน “นโยบายทางด้านการต่างประเทศ” (Foreign Policy) ถือเป็นคดี หรือข้อพิพาททางการเมืองด้วย ทั้งนี้เพราะเป็นอำนาจของประธานาธิบดีโดยแท้⁷⁶ ในการดำเนินกิจการทางด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ⁷⁷ ยิ่งไปกว่านั้น ในปี ค.ศ. 1999 ศาลสูงสุดเคยมีคำวินิจฉัยกรณีการฟ้องร้องเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอน (Impeachment) ผู้พิพากษาระดับสหพันธรัฐ (Federal Judge) ที่ดำเนินการโดยสภาองเกรสว่าถือเป็นคดี หรือข้อพิพาททางการเมือง⁷⁸ ฯลฯ

ทั้งหมดทั้งสิ้นตามที่ผู้เขียนได้อธิบายถึงหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกาว่าด้วย “การจำกัดอำนาจศาลระดับสหพันธรัฐ” ในข้างต้น เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าผู้ร่างรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสำคัญแก่หลักการถ่วงดุลอำนาจ (Check and Balance System) มาก กล่าวคือ ผู้ร่างรัฐธรรมนูญไม่ต้องการให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งที่ใช้อำนาจธิปไตยนั้นมีอำนาจล้นพ้น (Absolute) แม้กระทั่งองค์กรตุลาการเองก็ตามที่ดูราวกับว่าจะ

⁷⁴ Oetjen v. Central Leather Co., 246 U.S. 297 (1918).

⁷⁵ Holtzman v. Schlesinger, 484 F.2d 1307, 1309 (2d Cir.1973).

⁷⁶ แนวคิดนี้อาจพอนำมาเทียบเคียงได้กับหลักว่าด้วยการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของศาลในการกระทำของฝ่ายบริหารในประเทศต่างๆ กล่าวคือ “การกระทำทางรัฐบาล” ซึ่งประเทศอังกฤษเรียกว่า “Act of State” ประเทศฝรั่งเศสเรียกว่า “Acts de Gouvenement” ส่วนในประเทศเยอรมันเรียกว่า “Regierungsakt” ถือเป็นสิ่งที่ศาลนั้นไม่สามารถเข้าไปพิจารณาตรวจสอบได้ ทั้งนี้เพราะเป็นเรื่องในทางการเมืองโดยแท้ ฉะนั้น จึงเป็นการไม่เหมาะสมนักหากศาลจะนำเอากฎเกณฑ์ทางกฎหมายไปสำรวจตรวจสอบการกระทำดังกล่าว อนึ่ง สำหรับประเทศไทยเองก็มีการยอมรับนับถือแนวคิดว่าด้วย “การกระทำทางรัฐบาล” อันปรากฏอยู่ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 9/2549 ว่าศาลไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบ “การยุบสภา” อันเป็นการกระทำของรัฐบาลโดยแท้ได้ อนึ่ง ในทางวิชาการมีการถกเถียงกันพอสมควรระหว่าง คำว่า “การกระทำของรัฐบาล” และคำว่า “การกระทำทางรัฐบาล” คำใดจะถือได้ว่าเป็นคำที่ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักกฎหมายที่สุดอีกด้วย

⁷⁷ Goldwater v. Carter, 444 U.S. 996 (1979).

⁷⁸ Nixon v. United States 506 U.S. 224 (1993).

เป็นองค์กรที่ไม่มีอันตรายใดๆ หากเปรียบเทียบกับองค์กรนิติบัญญัติและองค์กรบริหาร กล่าวอีกนัยหนึ่ง เพราะศาลมีหน้าที่ในการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจึงไม่น่าที่จะกระทำการใดๆ ไปอันจะทำให้เกิดการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน หรือองค์กรอื่นๆ ได้ ทั้งนี้เพราะผู้ร่างรัฐธรรมนูญเองตระหนักว่าทุกองค์กรแม้แต่ศาลเองสามารถที่จะลุซึ่งอำนาจได้หากมีอำนาจอยู่ในครอบครองมากมายจนอาจนำไปสู่สภาวะการณ์ “ตุลาการทรราชย์” (Tyranny of Judiciary) หรือในกรณีเลวร้ายที่สุดอาจนำไปสู่ระบอบ “ตุลาการธิปไตย” (Juristocracy) ซึ่งเป็นกรณีที่ฝ่ายตุลาการเข้ามามีบทบาทในการควบคุมการใช้อำนาจของทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารอันแสดงให้เห็นว่ารัฐนั้นบริหารราชการแผ่นดินภายใต้ฝ่ายตุลาการเสียเอง ท้ายที่สุด จึงนำมาซึ่งหลักการ แนวคิดและข้อจำกัดต่างๆ ในการใช้อำนาจของตุลาการ (Judicial Power) นั้นเอง